

ALEKSANDR FAYNBERG IJODINING O'ZBEK ADABIY MUHITIDAGI O'RNI

Turg'unboyeva Arofatxon Otabek qizi

O'zbekiston Davlat Jahon tillari Universitetining xorijiy til va adabiyot

1-fakultetining 2-kurs talabasi

E-mail: arofatxon2006@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Aleksandr Faynberg ijodining o'zbek adabiy muhitidagi o'rni tahlil qilinadi. Shoir rus tilida ijod qilgan bo'lsa-da, uning she'rlarida Toshkent muhiti, bu zaminda yashovchi insonlar hayoti va kundalik kechinmalar muhim o'rin egallaydi. Maqolada Faynberg ijodining o'zbek adabiy jarayoniga yaqin jihatlari, mavzu va obrazlar tizimi ilmiy-nazariy asosda yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *Aleksandr Faynberg, o'zbek adabiy muhiti, Toshkent, she'riyat, madaniyatlararo adabiyot.*

XX asr ikkinchi yarmida o'zbek adabiy muhiti turli millat vakillari ijodi bilan boyidi. Bu davrda rus tilida ijod qilgan, ammo hayoti va ijodiy faoliyati O'zbekiston bilan bog'liq bo'lgan shoirlar adabiy jarayonda muhim o'rin egalladi. Shunday ijodkorlardan biri Aleksandr Faynbergdir. Uning she'riyati mazmun va ruh jihatidan o'zbek adabiy muhitiga yaqinligi bilan ajralib turadi.

Aleksandr Faynberg ijodini o'rganish o'zbek adabiyotining ko'p millatli muhitda rivojlanish jarayonini tushinishda muhim ahamiyatga ega. Shoirning asarlari o'zbek adabiy makonida shakllangan hayotiy tajriba va kuzatuvlarga tayanadi.

Aleksandr Faynberg va Toshkent muhiti

Aleksandr Faynberg hayoti va ijodi Toshkent shahri bilan chambarchas bog'liq. Shoir uzoq yillar davomida aynan shu muhitda yashab, ijod qilgan. Shu sababli uning she'rlarida Toshkent hayoti, odamlar o'rtasidagi munosabatlar va kundalik turmush manzaralari tez-tez uchraydi.

Faynberg shaharni tasvirlar ekan, katta tarixiy voqealardan ko'ra oddiy hayotiy holatlarga e'tibor qaratadi. Ko'chalar, hovlilar, sport maydonlari, odamlarning kayfiyati orqali shoir shahar hayotining real manzarasini yaratadi. Bu holat uning ijodini o'zbek o'quvchisi uchun ham tushunarli va yaqin qiladi.

Rus tilida ijod va o'zbek adabiy an'analari

Faynberg rus tilida ijod qilgan bo'lsa-da, uning she'rlarida o'zbek adabiyotiga xos bo'lgan soddalik va hayotga yaqinlik seziladi. Shoir asarlarida murakkab obrazlar yoki sun'iy bezaklardan ko'ra, oddiy inson hayoti tasviri ustun turadi.

Uning she'rlarida ishchi, sportchi, yosh yigitlar obrazlari ko'p uchraydi. Bu qahramonlar katta qahramonliklar qilmaydi, ammo ularning ichki kechinmalari va hayotga munosabati orqali davr ruhi ochib beriladi. Bunday yondashuv o'zbek adabiyotida ham keng uchraydi.

Madaniyatlararo adabiyot doirasida Faynberg ijodi

Aleksandr Faynberg ijodi rus va o'zbek adabiy muhitlari tutashgan nuqtada shakllangan. Shoir asarlarida millat masalasidan ko'ra inson hayoti, mehnat, orzu va umid mavzulari ustuvorlik qiladi. Bu esa uning she'riyatini turli millat vakillari uchun tushunarli qiladi.

Faynberg ijodi o'zbek adabiy muhitida madaniyatlararo adabiyot namunasi sifatida qaraladi. Chunki u rus tilida yozsa-da, mahalliy muhit ta'sirida shakllangan mavzu va obrazlardan foydalanadi.

O'zbek adabiy muhitida Faynberg ijodining o'rni

O'zbek adabiy muhitida Aleksandr Faynberg ijodi alohida qiziqish bilan o'rganilmoqda. Uning she'rlari adabiyotshunoslar tomonidan tahlil qilinib, ilmiy maqolalar va konferensiya materiallarida yoritilmoqda.

Shoir ijodi o'zbek adabiy jarayonining rang-barangligini ko'rsatib beradi. Faynberg misolida o'zbek adabiy muhiti faqat bitta til yoki millat doirasida emas, balki keng madaniy makon sifatida namoyon bo'ladi.

Aleksandr Faynberg ijodidan lavha:

TOSHKENT. 1943

Etikdo'z Davidning ustaxonasi,
Tom uzra simlarda varraklar titrar.
Issiq. Pivoxona tomon o'rmalar
Tosh yo'lda nogiron aravachasi.
Olti oyki, Lidya xola devona –
O'g'illari o'lgan ona kutar xat.
Yakanchi eshikda bamisli kalxat
Eski buyumlarga bo'lar parvona.
Badanda suzadi yozning kemasi,
Suratda iljayar xalqlar otasi.
Bu surat ostida non yo'q magazin.
Boshingni silaydi o'zbek mehribon,
Ranevskaya yo'qdan topgan kerosin.
Axmatovaga keng ochiq xonadon.

Xulosa qilib aytganda, Aleksandr Faynberg ijodi o'zbek adabiy muhitida muhim o'rin egallaydi. U rus tilida ijod qilgan bo'lsa-da, asarlarida Toshkent muhiti va bu yerda yashovchi insonlar hayoti asosiy mavzu bo'lib xizmat qiladi. Shoir ijodi o'zbek adabiy jarayonining ko'p qirrali va ochiq ekanini ko'rsatadi hamda madaniyatlararo adabiyot rivojiga munosib hissa qo'shadi. Shu bilan birga, maqolada keltirilgan "Toshkent. 1943" she'ri Faynberg ijodida shahar mavzusining real va hayotiy tasvirini aniq namoyish etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Faynberg A. She'rlar to'plami. — Toshkent.
2. Karimov N. XX asr o'zbek adabiyoti jarayoni. — Toshkent: Fan.
3. Quronov D. Adabiyotshunoslik asoslari. — Toshkent: Akademnashr.
4. Rahmonov A. Zamonaviy adabiy jarayon masalalari. — Toshkent.
5. Абдулхакимова, Г. Т. (2024). ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕДАЧИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ОБРАЗА. Экономика и социум, (9 (124)), 420-426.
6. Абдулхакимова, Г. Т. (2025). ИСТОРИЯ РАЗВИТИЕ УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ. Экономика и социум, (3-1 (130)), 542-547.
7. Mamatkadirovna, A. K., Mamatkadirovna, N. K., & Burxonovna, A. C. Translation as a Special Type of Language and Intercultural Communication. JournalNX, 176-180.
8. O'roqovna, H. M., & Isomiddinovna, Z. Z. About Kutadgu Bilig And Its Interpretation In Foreign Languages. JournalNX, 185-188.
9. Karimova, A. M., & Sh, A. Z. The Problem Of Reflecting Nationality In Literary Translation. JournalNX, 428-432.